

The Comparison of Offline and Online Volunteering Activities among Students with an Emphasis on Libraries

Hasan Mahmoudi Tupkanlu

*Corresponding author, Assistant Professor, Knowledge and Information Science Department, Faculty of Psychology and Education, Semnan University, Semnan, Iran. E-mail: hmahmoudi@semnan.ac.ir

Maryam Saberi

Assistant Professor, Knowledge and Information Science Department, Faculty of Psychology and Education, Semnan University, Semnan, Iran. E-mail: msaberi@semnan.ac.ir

Abstract

Objective: Voluntary activities play an important role in the development of organizational programs as well as the development of communities. One of the groups that can have an effective presence in volunteering activities are students. The purpose of this research is to investigate and compare the willingness of students to do online and offline voluntary activities, especially for libraries.

Methodology: The current research is of an applied type carried out using a survey method. The statistical population of the research was the students of Semnan University. The samples were selected using random sampling method. Finally, 267 people, about 75% of the sample members, cooperated with the research. A researcher-made questionnaire was used to collect research data, and its validity and reliability were also confirmed. The questionnaire, made up of 42 items, measures the degree of students' willingness to do online and offline volunteering activities, as well as their willingness to do online and offline volunteering activities, especially for libraries.

Findings: Students had an average desire to do volunteering activities, and the average desire to do online volunteer activities was higher than offline volunteer activities. Among the types of voluntary activities, students are more willing to do social and civil activities, cultural activities and educational activities, and the least desire was related to care activities and relief activities. The study of students' willingness to do volunteering activities for libraries also showed that students' willingness to do offline volunteer activities for libraries is more than online volunteer activities. Among the types of libraries, students prioritize volunteering for public, university, and rural libraries more than other libraries. Also, the study of the relationship between demographic variables and the tendency to do voluntary activities also indicated the existence of a significant relationship between the variables of gender, marital status, occupational status, and educational field with online and offline volunteering activities. Women are more likely to be volunteer than men, and single people are more likely to be volunteer than married people.

Results also indicated that there is no significant relationship between the level of willingness to do voluntary activities and the level of education of students. Examining the relationship between students' fields of study and the desire to do volunteering activities also showed the significant difference between doing volunteering activities according to the field of study. Technical and engineering fields tend to do online voluntary activities, and art, humanities, and social sciences groups tend to offline voluntary activities. In general, the fields of humanities and social sciences, natural resources and animal husbandry, and art had the greatest desire to do voluntary activities. It seems that the nature of the disciplines has an effect on people's willingness to play role as volunteer.

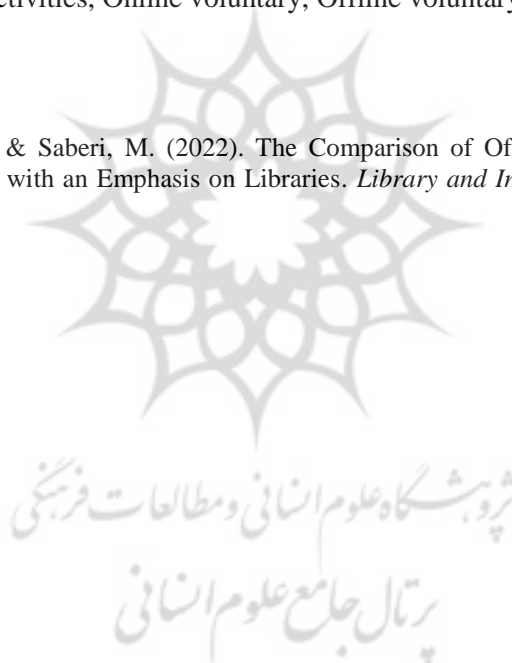
Conclusion: Students have a high potential to do voluntary activities. Organizations, especially libraries, can use it to promote their programs. The design and planning of voluntary activities for students should be in accordance with their interests, expertise and skills, and in accordance with the type of activities, virtual space should be used.

Keywords: Voluntary activities, Online voluntary, Offline voluntary, Libraries

Article type: Research

How to cite:

Mahmoudi Tupkanlu, H., & Saberi, M. (2022). The Comparison of Offline and Online Volunteering Activities among Students with an Emphasis on Libraries. *Library and Information Sciences*, 25(4), 73-94.

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 09/10/2022

Accepted: 01/12/2022

Received in revised form: 28/11/2022

Available online: 12/03/2023

Publisher: Central Library of Astan Quds Razavi
Library and Information Sciences, 2022, Vol. 25, No.4, pp. 73-94.

© The author(s)

مقایسه داوطلبی آنلاین و آفلاین در میان دانشجویان: با تأکید بر کتابخانه‌ها

حسن محمودی توپکانلو

*نویسنده مسئول، استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران. رایانامه: hmahmoudi@semnan.ac.ir

مریم صابری

استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران. رایانامه: msaberi@semnan.ac.ir

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر بررسی و مقایسه میزان تمایل دانشجویان به انجام فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین و آفلاین به ویژه برای کتابخانه‌هاست. **روش/ رویکرد پژوهش:** پژوهش حاضر از نوع کاربردی است که به روش پیمایشی انجام شده است. جامعه آماری پژوهش، دانشجویان دانشگاه سمنان بودند که اعضای نمونه با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده شد که روایی و پایایی آن نیز مورد تأیید قرار گرفت.

یافته‌ها: دانشجویان در حد متوسط تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه دارند که میانگین تمایل به انجام فعالیت داوطلبانه آنلاین بیشتر از فعالیت داوطلبانه آفلاین بود. در میان انواع فعالیت‌های داوطلبانه دانشجویان بیشتر تمایل به انجام فعالیت‌های اجتماعی و مدنی، فعالیت‌های فرهنگی و فعالیت‌های آموزشی دارند و کمترین تمایل نیز مربوط به فعالیت‌های مراقبتی و فعالیت‌های امدادی بود. بررسی تمایل دانشجویان به انجام فعالیت‌های داوطلبانه برای کتابخانه‌ها نیز نشان داد، تمایل دانشجویان به انجام فعالیت‌های داوطلبانه آفلاین برای کتابخانه‌ها بیشتر از فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین است. در بین انواع کتابخانه‌ها دانشجویان انجام فعالیت داوطلبانه برای کتابخانه‌های عمومی، دانشگاهی و روستایی را نسبت به سایر کتابخانه‌ها در اولویت قرار می‌دهند.

نتیجه‌گیری: دانشجویان پتانسیل بالایی برای انجام فعالیت‌های داوطلبانه دارند که سازمان‌ها به ویژه کتابخانه‌ها می‌توانند از آن برای پیشبرد برنامه‌های خود بهره ببرند. طراحی و برنامه‌ریزی فعالیت‌های داوطلبانه برای دانشجویان باید متناسب با علایق، تخصص و مهارت‌های آن‌ها باشد و همچنین متناسب با نوع فعالیت‌ها از بستر فضای مجازی نیز استفاده کرد.

کلیدواژه‌ها: دانشجویان، فعالیت داوطلبانه، داوطلبی آنلاین، داوطلبی آفلاین، کتابخانه‌ها

نوع مقاله: پژوهشی

استناد:

محمودی توپکانلو، حسن؛ صابری، مریم (۱۴۰۱). مقایسه داوطلبی آنلاین و آفلاین در میان دانشجویان: با تأکید بر کتابخانه‌ها. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۲۵(۴)، ۷۳-۹۴.

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۷/۱۷ تاریخ ویرایش: ۱۴۰۱/۹/۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۹/۱۰ تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۱۲/۲۱

ناشر: کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی

کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۱۴۰۱، دوره ۲۵، شماره ۴، شماره پیاپی ۱۰۰، صص. ۷۳-۹۴.

© نویسندگان

مقدمه و بیان مسئله

فعالیت داوطلبانه، کار بدون دستمزد تلقی می‌شود که قابل انجام در فضاهای مختلف (فردی/ جمعی؛ عمومی/ خصوصی) است (کلمن، مگان و موفت^۱، ۲۰۱۷). داوطلب شدن، رفتارهای اجتماعی بلندمدت و برنامه‌ریزی شده‌ای است که در یک محیط سازمانی به منظور خدمت‌رسانی به دیگران شکل می‌گیرد (پنر^۲، ۲۰۰۲). فعالیت‌های داوطلبانه در شکل رسمی و غیررسمی انجام می‌شود. شکل رسمی آن در حوزه سازمانی خاص و بر اساس چارچوب و شرح وظایف آن سازمان انجام می‌شود؛ این در حالی است که شکل غیررسمی نتیجه رفتارهای اجتماعی است که در زندگی روزمره و خارج از چارچوب سازمانی شکل می‌گیرد (لی و برادنی^۳، ۲۰۰۹؛ داوطلبان ملل متحد^۴، ۲۰۱۵). کلیه فعالیت‌های داوطلبانه سه ویژگی مشترک دارند: ۱. آزادانه و بدون اجبار انجام می‌شوند. ۲. هدف از انجام آن کسب سود و منفعت مادی نیست. ۳. به آحاد جامعه (بدون در نظر گرفتن طبقات اجتماعی و تفاوت‌های فردی) از لحاظ مادی و معنوی سود می‌رساند (پیام یونسکو، ۱۳۸۰).

نیروهای داوطلب کارکنانی بدون دستمزد هستند که وقت و انرژی خود را به شکل پاره‌وقت یا تمام‌وقت برای پیشبرد هدف یا برنامه خاصی در اختیار یک سازمان یا نهاد دولتی و غیردولتی قرار می‌دهند (رهنمودهایی برای به کارگیری افراد داوطلب در کتابخانه‌ها، ۱۹۷۱). اگرچه فعالیت‌های داوطلبانه در دنیا، قدمتی به اندازه تاریخ بشر دارد؛ اما دهه ۸۰ قرن بیستم میلادی سرآغاز فعالیت رسمی و سازمان‌یافته نیروهای داوطلب و انجمن‌های داوطلبانه در سطح بین‌المللی محسوب می‌شود (کیانی و ایروانی، ۱۳۹۴). امروزه این نیروها در سرتاسر دنیا و در بخش‌های دولتی و غیردولتی در حوزه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی نقش مهمی در پیشبرد فعالیت‌ها و کمک به آحاد جامعه دارند. دولت‌ها در سرتاسر دنیا به علت سودمندی اقتصادی و اجتماعی فعالیت‌های داوطلبانه، سرمایه‌گذاری‌های فراوانی در جهت تشویق شهروندان برای شرکت در این فعالیت‌ها دارند (براون، ۱۹۹۹؛ موسسه شهری، ۲۰۰۴؛ ویلدینگ و دیگران، ۲۰۰۶). بر این اساس، «سازمان‌های مردم‌نهاد» یا «سازمان‌های غیردولتی»^۵ (سمن)، یا «سازمان‌های داوطلبانه خصوصی»^۶ یا «سازمان توسعه خصوصی»^۷ به منظور پاسخگویی به نیاز روزافزون به استفاده از نیروهای داوطلب به منظور ارائه خدمات اجتماعی، فرهنگی و سیاسی ایجاد شدند (مرجانی، زارع و بیات، ۱۴۰۰). مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه علاوه بر مزایایی که برای جامعه و سازمان‌ها دارد برای افراد

1. Keleman, Magan & Moffat

2. Penner

3. Lee & Brudney

4. United Nation Volunteer

5. NGO

6. Private Voluntary Organization = PVO

7. Private Development Organization = PDO

داوطلب نیز مزایای قابل توجهی مانند بهبود کیفیت زندگی، ایجاد احساس رضایت، بهبود و ارتقاء معنای زندگی در سنین سالمندی، توسعه روابط و توانمندی‌های فردی و مانند آن‌ها دارد (کاتن و دیگران^۱، ۲۰۱۱؛ چن^۲، ۲۰۱۶؛ گرینفیلد و مارکز^۳، ۲۰۰۴؛ وربرتون و دیگران^۴، ۲۰۰۷؛ وربرتون، ۲۰۱۰).

بخش قابل توجهی از فعالیت‌های داوطلبانه‌ای که برای سازمان‌ها انجام می‌شوند به صورت سنتی یا حضوری است. بدین معنی که نیروهای داوطلب به صورت فیزیکی در سازمان حضور دارند و در راستای برنامه‌های سازمان فعالیت‌هایی را انجام می‌دهند. اگرچه حضور نیروهای داوطلب می‌تواند مزایای زیادی برای فرد داوطلب و سازمان به همراه داشته باشد، اما گاهی موانع و چالش‌هایی نیز در این زمینه وجود دارند. این موانع می‌توانند فردی، سازمانی یا کلان باشند. برای نمونه، برخی افراد ممکن است به کار داوطلبانه علاقه داشته باشند اما فرصت کافی برای حضور نداشته باشند یا این که هزینه رفت و آمد به سازمان را نداشته باشند. در برخی مواقع ممکن است مواردی چون بروکراسی اداری، قوانین و انتظارات سازمانی، کارشکنی کارکنان، نگرانی‌های حقوقی و نظایر آن مانع حضور افراد داوطلب شوند. در این راستا، در سال‌های اخیر به واسطه پیشرفت فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی شکل جدیدی از این خدمات داوطلبانه تحت عنوان فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین ایجاد شده است که بسیاری از چالش‌ها و موانع داوطلبی حضوری را ندارد. در حالی که در شکل سنتی، شرکت در فعالیت‌های داوطلبانه مستلزم حضور فیزیکی و ارتباط رو در رو داوطلبان بود. در این شکل داوطلب می‌تواند بدون حضور فیزیکی یک سری از فعالیت‌های داوطلبانه را از راه دور و از طریق فناوری‌های دیجیتال انجام دهد (کراونز^۵، ۲۰۰۶؛ باروک، می و یو^۶، ۲۰۱۶؛ ارل و کیمپورت^۷، کیمپورت^۷، ۲۰۱۱).

داوطلبی آنلاین به معنای فعالیت‌های داوطلبانه‌ای است که با استفاده از بستر اینترنت و فضای مجازی انجام می‌شود. ویژگی اصلی داوطلبی آنلاین این است که نیازی به حضور در سازمان نیست و داوطلبان می‌توانند از منزل خود یا هر جایی خارج از سازمان، فعالیت‌هایی را برای کمک به سازمان انجام دهند (کراونز، ۲۰۰۶). در تعریفی دیگر، ارائه تمام یا بخشی از فعالیت‌های داوطلبانه در خانه، محل کار، دانشگاه، کافی نت یا هر مکان دیگری از طریق اینترنت معرفی شده است (صدیقی و سلمانی^۸، ۲۰۱۸). لوئیس^۹ (۲۰۱۳) نیز

1. Catten et al
2. Chen
3. Greenfield & marks
4. Warburton et al
5. Cravens
6. Baruch, May & Yu
7. Earl & Kim port
8. Seddighi & Slamani
9. Lewis

داوطلبی آنلاین را گسترش زمینه‌های فعالیت داوطلبانه سنتی بدون حضور فیزیکی در سازمان و محیط کار تعریف می‌کند. بسیاری از صاحب‌نظران بر این باورند که استفاده از فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی سبب مدیریت و افزایش کارایی نیروهای داوطلب همانند آماده کردن داوطلبان به منظور شرکت در فعالیت‌های مرتبط با فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی، شرکت در برنامه‌های داوطلبانه مربوط به جوانان و مسافران می‌شود (لو، هاریسون، و لی^۱، ۲۰۱۶؛ آکرمن و ماننشال^۲، ۲۰۱۸). از سوی دیگر، داوطلبی آنلاین می‌تواند راه‌حلی برای برای غلبه بر مشکلات موجود بر سر راه ارائه خدمات داوطلبانه حضوری از طریق بسیج نیروها و تقویت مشارکت الگوهای موجود اجتماعی با بهره‌گیری از قابلیت‌های جوامع دیجیتالی امروز باشد (آکرمن و ماننشال، ۲۰۱۸).

همچنان که بسیاری از سازمان‌ها از ظرفیت نیروهای داوطلب برای توسعه برنامه‌های خود استفاده می‌کنند، کتابخانه‌ها نیز می‌توانند از این ظرفیت استفاده نمایند. در این راستا، مرجانی، زارعی و بیات (۱۴۰۰) به نقش فعالیت‌های داوطلبانه در توسعه و ارتقاء فعالیت‌های کتابخانه‌ها به ویژه در جوامع در حال توسعه اشاره کردند. از نظر آن‌ها نیروهای داوطلب می‌توانند بهبود عملکرد کتابخانه‌ها و نیز تبلیغ و اطلاع‌رسانی فعالیت‌های کتابخانه‌ها نقش ایفا کنند. به گفته ساوانت^۳ (۲۰۱۹) نیروهای داوطلب می‌توانند فعالیت‌های مختلفی را در کتابخانه‌ها انجام دهند؛ اهداء کتاب، کمک‌های مالی، برنامه‌های متنوع کتابخوانی، برنامه تبادل کتاب، اهدا و امانت کتاب توسط کتابخانه سیار، اجرای برنامه‌های خاص کودک و نوجوان همراه با کتاب، تهیه جعبه‌های مخصوص حمل کتاب، زیبا و شاداب‌سازی کتابخانه، تأمین مبلمان کتابخانه، نصب قفسه دیوار آویز کتاب، آموزش کتابداران، جمع‌خوانی، برگزاری مسابقات و مانند آن‌ها از جمله این فعالیت‌هاست. فعالیت‌های ذکر شده می‌توانند به صورت حضوری یا در قالب فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین انجام شوند.

به طور کلی، فعالیت‌های داوطلبانه نقش مهمی در پیشبرد برنامه‌های سازمانی و نیز توسعه جوامع دارند. یکی از گروه‌هایی که می‌توانند حضور مؤثری در انجام فعالیت‌های داوطلبانه داشته باشند دانشجویان هستند. دانشجویان جزء نیروهای جوان، فعال، خلاق، با استعداد و با انگیزه هستند که اگر درست مدیریت شوند می‌توانند در قالب نیروهای داوطلب در بسیاری از سازمان‌ها از جمله کتابخانه‌ها خدمت نمایند. یکی از گام‌های اولیه و اصلی برای تشویق دانشجویان به انجام فعالیت‌های داوطلبانه آگاهی از میزان تمایل دانشجویان به کار داوطلبانه؛ شناسایی برنامه‌ها و فعالیت‌های مورد علاقه آن‌ها و نیز بررسی مقایسه‌ای تمایل آن‌ها به فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین و آفلاین (حضوری) است. نظر به اهمیت این موضوع و خلاء پژوهشی که

1. Liu, Harrison & Lai, 2016
 2. Ackermann & Manatschal
 3. Sawant

وجود دارد، پژوهش حاضر بر آن است موارد گفته شده را بررسی نماید. دانستن این موارد می‌تواند به برنامه‌ریزی بهتر سازمان‌ها برای استفاده مؤثرتر از ظرفیت دانشجویان تحت عنوان نیروی داوطلب آنلاین یا حضوری کمک نماید.

پیشینه پژوهش

عمده پژوهش‌های انجام شده در حوزه فعالیت‌های داوطلبانه در زمینه‌های اجتماعی، خدماتی و پزشکی بوده است و پژوهش‌های اندکی به شکل خاص در مورد کتابخانه‌ها انجام شده است. در ادامه برخی از این پژوهش‌ها با تأکید بر کتابخانه‌ها آورده شدند.

واترز و بورتتری^۱ (۲۰۱۲) پژوهشی را به منظور بررسی تأثیر سازمان‌های ارائه‌کننده خدمات داوطلبانه بر انگیزه و ادامه همکاری داوطلبان انجام دادند. یافته‌های پژوهش نشان داد، جنسیت داوطلبان بر تمایل و انگیزه آن‌ها برای شرکت در فعالیت‌های داوطلبانه و تداوم آن تأثیرگذار است. همچنین نتایج نشان داد در زنان، تعلق به گروه اجتماعی و مشارکت کلی در سازمان مهمترین انگیزه شرکت و تداوم فعالیت‌های داوطلبانه محسوب می‌شود؛ در حالی که در مردان قرار گرفتن در شبکه اطلاعاتی سازمان و مشارکت در تصمیمات به عنوان مهمترین عوامل تأثیرگذار بر حضور در فعالیت‌های داوطلبانه محسوب می‌شود. پیاتی و کمال^۲ (۲۰۱۲) در پژوهشی نقش سازمان‌های مردم‌نهاد را در توسعه کتابخانه‌ها مورد بررسی قرار دادند. مطابق با یافته‌های آن‌ها سازمان‌های غیردولتی مردم‌نهاد می‌توانند از طریق تجهیز کتابخانه‌ها و ارائه خدمات کتابخانه‌ای به طبقات ضعیف جامعه خدمات‌رسانی کنند و شکاف اطلاعاتی در یک جامعه را کم کنند. از نظر آن‌ها سازمان‌های مردم‌نهاد باید دایره فعالیت‌های خود در کتابخانه‌ها را افزایش دهند و توجه بیشتری به کتابخانه‌ها نمایند. در پژوهشی دیگر هوپرنینگ^۳ (۲۰۱۷) ضمن بررسی اهمیت کار داوطلبانه در کتابخانه‌های عمومی، فهرستی از فعالیت‌های داوطلبانه را که می‌تواند در کتابخانه‌های عمومی آمریکا ارائه شوند شناسایی نمودند. آموزش کودکان، سوادآموزی به بزرگسالان، خدمات مشاوره و روان‌شناختی از جمله فعالیت‌های داوطلبانه‌ای بودند که وی پیشنهاد داده در کتابخانه‌های عمومی آمریکا ارائه شود. جانسون^۴ (۲۰۱۸) نیز در مطالعه‌ای ضمن بیان اهمیت کارهای داوطلبانه در سازمان‌های مختلف از جمله کتابخانه‌ها، تجربه خود از فعالیت داوطلبانه در بخش کودک در یک کتابخانه عمومی را شرح داده است. از دیدگاه وی، فعالیت داوطلبانه یک منفعت چند طرفه است که هم کتابخانه سود می‌برد، هم فرد داوطلب و هم مراجعه‌کننده کتابخانه. تسهیل

1. Waters & Bortree

2. Pyati & Kamal

3. Hoerning

4. Johnson

شرایط برای ورود نیروهای داوطلب به کتابخانه‌های عمومی از جمله پیشنهادهایی که این پژوهشگر ارائه داده است. در پژوهشی دیگر، مبی^۱ (۲۰۱۸) به بررسی خدمات کتابخانه‌های عمومی کانادا به جامعه مهاجران پرداخته است. تأکید وی بر استفاده از ظرفیت نیروهای داوطلب در ارائه خدمات به گروه‌های مهاجران است. بنابر یافته‌های این پژوهش، کتابخانه‌های عمومی می‌توانند با بهره‌گیری از نیروهای داوطلب در زمینه آموزش قوانین شهروندی، آشنایی مهاجران با موقعیت‌های شغلی جدید، نحوه استفاده از خدمات دولتی و مانند آن‌ها به مهاجران کمک کنند. میلبورن، بلک و بوچانان^۲ (۲۰۱۹) پژوهشی را به منظور شناسایی عوامل دلسردکننده افراد داوطلب که منجر به جدا شدن آن‌ها از سازمان می‌شود انجام دادند. نتایج آن‌ها نشان داد، پنج عامل «فرسودگی شغلی به علت کار بیش از حد»، «عدم استقلال در بیان نظرات»، «عدم تعلق به سازمان»، «قطع ارتباط داوطلب و سازمان» و «عدم باور به رهبری سازمان» سبب دلسردی داوطلبان و جدا شدن آن‌ها از سازمان می‌شود. خاری و سینها^۳ (۲۰۲۰) در پژوهشی تأثیر معنویت سازمانی را بر قصد کارکنان برای داوطلب شدن در برنامه‌های توسعه جامعه از طریق بررسی تعهد سازمانی و شکوفایی روان‌شناختی به عنوان متغیرهای مداخله‌گر بررسی کردند. نتایج نشان داد، سازمان به شکل غیرمستقیم بر قصد داوطلبانه کارکنان تأثیر به سزایی دارد. در پژوهشی دیگر، پنگ و چائونگ^۴ (۲۰۲۰) به منظور ایجاد یک مدل شایستگی چندبعدی و مبتنی بر متون ویژگی‌های زیر را برای نیروهای داوطلب قصه‌گو در کتابخانه‌ها ارائه کردند: دانش در مورد خوانندگان، دانش در مورد منابع داستانی، کمک به برنامه‌ریزی و سازماندهی قصه‌گویی، مهارت بیان و تفسیر داستان، مهارت آموزش استفاده از منابع به کودکان، مهارت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات، ارتباطات شفاهی و نوشتاری، مهارت‌های مدیریت تیم داوطلب، سواد توسعه حرفه‌ای، نگرش و ویژگی‌های شخصیتی.

در سال‌های اخیر درباره فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین نیز پژوهش‌هایی انجام شدند. عمده این پژوهش‌ها مانند کرونز (۲۰۰۱ و ۲۰۰۶)، به تعریف فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین، دسته‌بندی آن‌ها و تفاوت آن‌ها با قالب‌های سنتی و فیزیکی و انگیزه‌های داوطلبان آنلاین می‌پردازند. در پژوهشی آکرمن و مانشتال^۵ (۲۰۱۸) به بررسی مشخصات جمعیت‌شناختی، منابع، شبکه‌های ارتباطی و مشارکت روان‌شناختی داوطلبان آنلاین و آفلاین و مقایسه آن‌ها با یکدیگر پرداختند. نتایج پژوهش‌ها نشان داد که فعالیت‌های داوطلبی آنلاین با در اختیار گذاشتن فرصت‌های بیشتر برای داوطلبان راه‌حلی برای بی‌عدالتی‌های موجود در کار داوطلبانه و راهی برای تقویت الگوهای مشارکت اجتماعی در جوامعی که به طور فزاینده اجتماعی می‌شوند؛ محسوب می‌شوند.

1. Mabi

2. Milbourn, Black & Buchanan

3. Khari & Sinha

4. Peng & Chaung

5. Ackermann & Manatschal

در پژوهشی دیگر، سیلوا، پرونکا و فریرا^۱ (۲۰۱۸) به دنبال درک عواملی که باعث ایجاد و حفظ داوطلبی آنلاین از دیدگاه داوطلبان بودند. منظور آن‌ها از این عوامل انگیزه‌هایی است که فرد را به سمت داوطلب آنلاین شدن سوق می‌دهد. نتایج این پژوهش نشان داد انگیزه‌های نوع‌دوستانه و پاداش (مزیت‌های مرتبط با یادگیری شغلی از مهمترین انگیزه‌های داوطلبی آنلاین از دیدگاه کاربران هستند. برخی پژوهش‌ها نیز داوطلبی آنلاین را در جامعه خاص بررسی کردند از جمله کاکس^۲ و دیگران (۲۰۱۸) که در پژوهش خود انگیزه افراد برای شرکت در پروژه‌های داوطلبانه آنلاین را بررسی نمودند. نتایج این پژوهش نشان داد که ارزش تداوم فعالیت افراد در پروژه‌های داوطلبانه آنلاین تا حد بسیار زیادی به درک افراد از ارزش فعالیت داوطلبانه و انگیزه‌های شغلی و اجتماعی آن‌ها بستگی دارد. همچنین انگیزه افراد در طی فعالیت داوطلبانه به طور قابل توجهی در حال تغییر است. در مطالعه‌ای دیگر، صدیقی و سلمانی (۲۰۱۸) تأثیر خدمات داوطلبانه آنلاین بر رفاه مردم و کاهش نابرابری‌های اجتماعی را بررسی نمودند. مطابق با یافته‌های آن‌ها با توجه به قابلیت‌های خدمات داوطلبی آنلاین که تمام گروه‌های اجتماعی را در تمام ساعات شبانه‌روز و روزهای هفته شامل می‌شود؛ این شکل جدید از خدمات داوطلبانه، تأثیر بسزایی در کاهش نابرابری‌های اجتماعی و افزایش مشارکت افراد علاقمند برای شرکت در فعالیت‌های داوطلبانه دارد.

در داخل کشور نیز پژوهش‌هایی در زمینه فعالیت‌های داوطلبانه انجام شدند. شهریاری، سالاری و بهزادی (۱۳۹۴) در پژوهشی عوامل مؤثر بر مشارکت‌های مردمی در کتابخانه‌های عمومی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج پژوهش نشان داد، مهمترین انگیزه‌های خیرین در کتابخانه‌های عمومی (مورد مطالعه: کتابخانه‌های عمومی وابسته به آستان قدس رضوی)، انگیزه‌های دینی (رضای خدا، پاداش اخروی)، خدمت به مردم و گسترش علم و دانش است. منصوری و سلیمانیان ریزی (۱۳۹۸) نیز در پژوهش خود نشان دادند از میان انواع فعالیت‌های داوطلبانه در کشور، مشارکت در حوزه کتابخانه و کتابخانه‌سازی نسبت به سایر حوزه‌ها از جمله بهداشت و درمان و آموزش و پرورش از اقبال کمتری برخوردار است. عدم احساس نیاز جامعه به کتابخانه، پایین بودن سرانه مطالعه، فقدان اطلاع‌رسانی و تبلیغات در خصوص اقدامات و سودمندی کتابخانه‌ها، عدم آشنایی خیرین با رسالت‌های کتابخانه‌ها و عدم درخواست مسئولین امر از خیرین جهت فعالیت در این حوزه، از دلایل اصلی مشارکت پایین در این حوزه محسوب می‌شوند. مرجانی، زارعی و بیات (۱۴۰۰) نیز مطالعه‌ای را به منظور شناسایی و دسته‌بندی عوامل و مؤلفه‌های مؤثر بر فعالیت‌های داوطلبانه در کتابخانه‌های ایران انجام دادند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که فعالیت‌های داوطلبانه در کتابخانه‌های ایران متأثر از عوامل

1. Silva, Proenca & Ferreira

2. Cox

حمایت و بسترسازی، شناسایی انگیزه فعالیت‌های داوطلبانه، جذب و حفظ نیروهای داوطلب در کتابخانه است. آن‌ها در این پژوهش الگویی را برای استفاده بهتر از نیروهای داوطلب در کتابخانه‌های ایران ارائه دادند. سهیلی، محمدی، خاصه و شهبازی (۱۴۰۰) در پژوهش خود به تحلیل عوامل مؤثر بر انجام فعالیت‌های داوطلبانه در کتابخانه‌های عمومی شهرستان کرمانشاه پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد انگیزه اصلی داوطلبان کتابخانه‌های عمومی، تسهیل در رشد شخصی و درک دیگران است.

به طور کلی، بررسی پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد فعالیت‌های داوطلبانه از موضوعات مهمی است که در بسیاری از پژوهش‌ها به آن پرداخته شده است. کتابخانه‌ها نیز از سازمان‌هایی هستند که می‌توانند از ظرفیت نیروهای داوطلب بهره‌مند شوند؛ اما کمتر به آن توجه کردند. نکته دیگر این که فعالیت‌های داوطلبانه حضوری اگرچه مزایای زیادی برای سازمان‌ها به همراه دارند اما چالش‌هایی نیز دارند. یکی از راهکارهای مقابله با این چالش‌ها استفاده از داوطلبی آنلاین است که در سال‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته است. البته پژوهش‌های بسیار اندکی در این زمینه به ویژه در کشور ما انجام شدند. یکی دیگر از مسائلی که در پژوهش‌ها به آن پرداخته نشده است بررسی دیدگاه‌ها و ظرفیت دانشجویان برای توسعه فعالیت‌های داوطلبانه است. بررسی دیدگاه دانشجویان درباره فعالیت‌های داوطلبانه، بررسی داوطلبی آنلاین و نیز بررسی میزان تمایل به کار داوطلبانه در کتابخانه‌ها مواردی هستند که پژوهش حاضر قصد دارد به آن‌ها بپردازد تا خلاء پژوهشی این حوزه را پر نماید.

پرسش‌های پژوهش

۱. دانشجویان دانشگاه سمنان تا چه حد تمایل دارند فعالیت‌های داوطلبانه انجام دهند؟
۲. دانشجویان دانشگاه سمنان به کدام یک از انواع فعالیت‌های داوطلبانه بیشتر تمایل دارند؟
۳. دانشجویان دانشگاه سمنان تا چه حد تمایل دارند فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین و آفلاین (حضوری) برای کتابخانه‌ها انجام دهند؟
۴. آیا میان متغیرهای جمعیت‌شناختی دانشجویان دانشگاه سمنان (جنسیت، وضعیت تأهل، وضعیت شغلی، مقطع تحصیلی، حوزه تحصیلی) و تمایل آن‌ها به انجام فعالیت داوطلبانه آنلاین و آفلاین (حضوری) رابطه وجود دارد؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی است که با روش پیمایشی انجام شده است. پیمایش یکی از راهبردهای پژوهش است که برای بررسی توزیع ویژگی‌های یک جامعه آماری به کار می‌رود (سرمد، بازرگان و حجازی،

۱۴۰۱). جامعه آماری پژوهش حاضر دانشجویان دانشگاه سمنان بودند که مطابق با اطلاعات موجود در سایت دانشگاه سمنان حدود ۱۲ هزار نفر هستند. برای انتخاب اعضای نمونه از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده شد. تعداد اعضای نمونه نیز با استفاده از فرمول کوکران ۳۶۰ نفر تعیین شد که در نهایت ۲۶۷ نفر یعنی حدود ۷۵ درصد اعضای نمونه با پژوهش همکاری نمودند. برای گردآوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه محقق ساخته که بر پایه مبانی نظری و پژوهش‌های پیشین طراحی شد، استفاده گردید. این پرسشنامه از ۴۲ گویه تشکیل شده بود که میزان تمایل دانشجویان به انجام انواع فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین و آفلاین و همچنین میزان تمایل آن‌ها به انواع فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین و آفلاین را به طور ویژه برای کتابخانه‌ها می‌سنجید. برای سنجش روایی صوری و محتوایی پرسشنامه از نظرات تعدادی از صاحب‌نظران استفاده شد. برای سنجش پایایی پرسشنامه نیز از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شده که ضریب آلفای کرونباخ عدد ۰,۹۳۲ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی بالای ابزار پژوهش بود.

تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش

در این بخش قبل از پاسخ به پرسش‌های پژوهش برای تحلیل و درک بهتر یافته‌های پژوهش خلاصه‌ای از ویژگی‌های جمعیت‌شناختی جامعه پژوهش در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی جامعه پژوهش

متغیر	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	مرد	۱۰۸
	زن	۵۹,۵۵
وضعیت تأهل	مجرد	۲۰۵
	متاهل	۲۳,۲۲
وضعیت اشتغال	شاغل	۸۱
	بیکار	۶۹,۶۶
مقطع تحصیلی	کارشناسی	۵۰,۵۶
	کارشناسی ارشد	۳۴,۰۸
	دکتری	۱۵,۳۶
حوزه تحصیلی	علوم انسانی و اجتماعی	۳۵,۲۱
	علوم پایه	۱۶,۱۰
	فنی و مهندسی	۲۵,۴۷
	منابع طبیعی و دامپروری	۱۱,۹۹
	هنر	۱۱,۲۳

همان گونه که در جدول ۱ دیده می‌شود، از لحاظ متغیر جنسیت بیشترین پاسخگویان زن هستند و از لحاظ وضعیت تأهل بیشتر افراد مجرد هستند. متغیر وضعیت اشتغال نشان می‌دهد بیشتر افراد جامعه پژوهش بیکار هستند که البته با توجه به دانشجو بودن آن‌ها این مسئله طبیعی است. بررسی مقطع تحصیلی نشان می‌دهد بیشتر افراد در مقطع تحصیلی کارشناسی مشغول هستند. در نهایت بررسی متغیر حوزه تحصیلی نیز گویای این است که بیشترین تعداد افراد مربوط به حوزه علوم انسانی و اجتماعی هستند.

پرسش اول: دانشجویان دانشگاه سمنان تا چه حد تمایل دارند فعالیت‌های داوطلبانه انجام

دهند؟

هدف این پرسش بررسی میزان تمایل دانشجویان دانشگاه سمنان به انجام فعالیت‌های داوطلبانه بود. بر این اساس، میزان تمایل آن‌ها برای انجام کارهای داوطلبانه به دو صورت فعالیت داوطلبانه آنلاین و فعالیت داوطلبانه آفلاین (حضوری) مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به نرمال بودن توزیع داده‌ها برای مقایسه میانگین فعالیت‌های داوطلبانه با وضعیت متوسط (۳) از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شد. نتایج این آزمون در جدول ۲ آورده شده است.

جدول ۲. میزان تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه در میان دانشجویان دانشگاه سمنان

متغیر	میانگین	انحراف معیار	نمره t	سطح معنی داری
فعالیت داوطلبانه آنلاین	۳,۶۱	۰,۷۸۵	۲,۱۲	۰,۰۰
فعالیت داوطلبانه آفلاین (حضوری)	۳,۴۲	۰,۹۸۷	۱,۸۹	۰,۰۰۱
کل	۳,۵۲	۰,۹۲۲	۲,۰۱	۰,۰۰

همان طور که داده‌های جدول ۲ نشان می‌دهد، با توجه به این که سطح معنی داری آزمون برای میانگین کلی فعالیت داوطلبانه و نیز برای فعالیت داوطلبانه آنلاین و آفلاین کمتر از ۰,۰۵ است در نتیجه می‌توان گفت میانگین تمایل دانشجویان به انجام فعالیت‌های داوطلبانه بیشتر از حد متوسط (۳) است. مقایسه میانگین‌ها نیز نشان می‌دهد، دانشجویان تمایل بیشتری به انجام فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین دارند.

پرسش دوم: دانشجویان دانشگاه سمنان به کدام یک از انواع فعالیت‌های داوطلبانه بیشتر

تمایل دارند؟

فعالیت‌های داوطلبانه طیف وسیعی از فعالیت‌ها را در برمی‌گیرند. در پژوهش حاضر، با جستجو و بررسی متون، پایگاه‌ها و وبگاه‌های گوناگون فعالیت‌های داوطلبانه را در ۱۰ دسته اصلی قرار دادیم که در جدول ۳ آمده است. افراد داوطلب می‌توانند هر یک از این فعالیت‌ها را در سازمان‌ها، گروه‌ها یا در مناطق مختلف انجام

دهند. هدف از این پرسش بررسی میزان تمایل دانشجویان به انجام هر یک از این فعالیت‌های داوطلبانه و مقایسه آن‌ها با حد متوسط (۳) بود. جدول ۳ نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای را برای این پرسش نشان می‌دهد.

جدول ۳. میزان تمایل به انجام انواع فعالیت‌های داوطلبانه در میان دانشجویان دانشگاه سمنان

متغیر	میانگین	انحراف معیار	نمره t	سطح معنی‌داری
فعالیت‌های آموزشی	۳٫۸۹	۰٫۸۸۵	۳٫۷۸	۰٫۰۰
فعالیت‌های پژوهشی	۳٫۷۱	۰٫۷۴۱	۳٫۴۵	۰٫۰۰
فعالیت‌های فرهنگی و هنری	۴٫۰۴	۰٫۴۷۹	۳٫۸۸	۰٫۰۰
فعالیت‌های اجتماعی و مدنی	۴٫۲۳	۰٫۴۱۲	۳٫۴۹	۰٫۰۰
فعالیت‌های سیاسی	۳٫۶۱	۰٫۵۳۴	۳٫۱۴	۰٫۰۰
فعالیت‌های مذهبی	۳٫۴۷	۰٫۹۱۸	۲٫۹۷	۰٫۰۰
فعالیت‌های زیست محیطی	۳٫۸۲	۰٫۶۰۲	۳٫۰۱	۰٫۰۰
فعالیت‌های بهداشتی	۳٫۰۸	۱٫۰۱۲	۰٫۴۵۶	۰٫۰۹
فعالیت‌های امدادی	۲٫۹۶	۰٫۴۵۷	۰٫۲۱۳	۰٫۲۳
فعالیت‌های مراقبتی	۲٫۱۴	۰٫۷۲۵	-۰٫۱۸۵	۰٫۱۱

مطابق با داده‌های جدول ۴، در سه گروه فعالیت‌های بهداشتی، امدادی و مراقبتی سطح معنی‌داری آزمون بیشتر از ۰٫۰۵ است؛ در نتیجه میزان تمایل دانشجویان برای انجام آن‌ها کمتر از حد متوسط است. برای سایر فعالیت‌ها سطح معنی‌داری آزمون کمتر از ۰٫۰۵ است؛ در نتیجه می‌توان گفت تمایل دانشجویان به انجام آن‌ها بالاتر از حد متوسط است. همان‌گونه که در جدول دیده می‌شود بیشترین میانگین به ترتیب مربوط به فعالیت‌های اجتماعی و مدنی و کمترین میانگین نیز مربوط به فعالیت‌های مراقبتی است.

پرسش سوم: دانشجویان دانشگاه سمنان تا چه حد تمایل دارند فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین و

آفلاین (حضور) برای کتابخانه‌ها انجام دهند؟

بعد از سنجش میزان تمایل دانشجویان به انجام فعالیت‌های داوطلبانه در پرسش حاضر میزان تمایل دانشجویان به انجام فعالیت‌های داوطلبانه برای کتابخانه‌ها مورد بررسی قرار گرفت. در حقیقت، هدف این پرسش این است که مشخص شود دانشجویان به طور ویژه تا چه حد تمایل دارند برای کتابخانه‌ها فعالیت داوطلبانه آنلاین یا آفلاین انجام دهند. در جدول ۴ نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای برای مقایسه میزان تمایل دانشجویان به انجام فعالیت‌های داوطلبانه برای کتابخانه‌ها با حد متوسط آمده است.

جدول ۴. میزان تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه در کتابخانه‌ها در میان دانشجویان دانشگاه سمنان

متغیر	میانگین	انحراف معیار	نمره t	سطح معنی‌داری
فعالیت داوطلبانه آنلاین	۳٫۵۶	۰٫۸۱۵	۲٫۸۷	۰٫۰۰
فعالیت داوطلبانه آفلاین (حضور)	۳٫۷۸	۰٫۷۶۵	۳٫۰۱	۰٫۰۰
کل	۳٫۶۷	۰٫۹۰۸	۲٫۵۸	۰٫۰۰

همان طور که داده‌های جدول ۴ نشان می‌دهد، با توجه به این که سطح معنی‌داری آزمون برای میانگین کلی فعالیت داوطلبانه و نیز برای فعالیت داوطلبانه آنلاین و آفلاین کمتر از ۰,۰۵ است؛ در نتیجه می‌توان گفت میانگین تمایل دانشجویان به انجام فعالیت‌های داوطلبانه برای کتابخانه‌ها بیشتر از حد متوسط (۳) است. همچنین نتایج نشان می‌دهد، دانشجویان تمایل بیشتری به انجام فعالیت‌های داوطلبانه آفلاین (حضوری) در کتابخانه‌ها دارند.

در ادامه از دانشجویان پرسیده شد که از میان انواع کتابخانه‌ها اولویتشان انجام کار داوطلبانه در کدامیک از انواع کتابخانه‌ها است؟ بر این اساس، در پژوهش حاضر، کتابخانه‌ها به ۷ گروه دسته‌بندی شدند (جدول ۶). از دانشجویان خواسته شد به ترتیب اولویت یک نمره از ۱ تا ۷ به هر کتابخانه‌ها اختصاص دهند که نمره بالاتر نشان‌دهنده اولویت بالاتر بود. برای تعیین اولویت دانشجویان از آزمون فریدمن که برای رتبه‌بندی متغیرها به کار می‌رود استفاده شد. نتایج این آزمون در جدول ۵ و ۶ قابل مشاهده است.

جدول ۵. آزمون فریدمن برای بررسی تفاوت در اولویت کتابخانه‌ها برای انجام فعالیت داوطلبانه

متغیرها	n	آماره آزمون کی‌دو	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
فعالیت داوطلبانه آنلاین برای کتابخانه	۲۶۷	۹۷,۴۵۶	۶	۰,۰۰
فعالیت داوطلبانه آفلاین برای کتابخانه	۲۶۷	۸۹,۷۱۳	۶	۰,۰۰

همان گونه که در جدول ۶ دیده می‌شود، با توجه به این که سطح معنی‌داری آزمون کمتر از ۰,۰۵ است در نتیجه فرض پژوهش مبنی بر تفاوت در اولویت کتابخانه‌ها برای انجام فعالیت داوطلبانه تأیید می‌گردد. به عبارت دیگر، در رتبه و اولویت کتابخانه‌ها تفاوت معنی‌دار وجود دارد. در ادامه، در جدول ۶ میانگین رتبه هر کتابخانه آمده است. رتبه بالاتر نشان‌دهنده اولویت بالاتر است.

جدول ۶. میزان تمایل به انجام انواع فعالیت‌های داوطلبانه برای کتابخانه‌ها

متغیر	میانگین رتبه آنلاین	میانگین رتبه آفلاین
کتابخانه‌های عمومی	۵,۷۷	۵,۸۳
کتابخانه‌های دانشگاهی	۴,۱۳	۴,۹۲
کتابخانه‌های تخصصی	۲,۱۱	۴,۰۲
کتابخانه‌های مساجد و مراکز مذهبی	۲,۷۳	۲,۲۶
کتابخانه‌های کودکان	۳,۹۴	۳,۷۵
کتابخانه‌های روستایی	۴,۶۶	۳,۱۳
کتابخانه‌های سیار	۳,۰۴	۱,۸۷

داده‌های جدول ۶ رتبه یا اولویت هر کتابخانه را برای انجام فعالیت داوطلبانه نشان می‌دهد، نتایج نشان می‌دهد برای انجام فعالیت داوطلبانه آنلاین به ترتیب کتابخانه‌های عمومی، روستایی و دانشگاهی بالاترین رتبه را از نظر دانشجویان دارند. برای فعالیت داوطلبانه آفلاین (حضور) نیز به ترتیب کتابخانه‌های عمومی، دانشگاهی و تخصصی بالاترین رتبه را کسب کردند.

پرسش چهارم: آیا میان متغیرهای جمعیت شناختی دانشجویان دانشگاه سمنان (جنسیت،

وضعیت تأهل، وضعیت شغلی، مقطع تحصیلی، حوزه تحصیلی) و تمایل آن‌ها به انجام

فعالیت داوطلبانه آنلاین و آفلاین (حضور) رابطه وجود دارد؟

هدف از این پرسش این بود که مشخص شود آیا بین متغیرهای جمعیت‌شناختی جامعه پژوهش و میزان تمایل آن‌ها برای انجام فعالیت‌های داوطلبانه رابطه وجود دارد یا خیر؟ در ادامه جدول‌های ۷، ۸ و ۹ به ترتیب وضعیت فعالیت‌های داوطلبانه را بر حسب متغیرهای جنسیت، وضعیت تأهل و وضعیت شغلی نشان می‌دهد. برای این سه متغیر که از نوع متغیرهای اسمی دو وجهی هستند از آزمون تی مستقل استفاده شده است که تفاوت میان میانگین‌های دو گروه مستقل را می‌سنجد. جدول ۱۰ وضعیت فعالیت‌های داوطلبانه را بر حسب متغیر مقطع تحصیلی با استفاده از آزمون همبستگی اسپیرمن نشان می‌دهد. در نهایت، جدول‌های ۱۱، ۱۲ و ۱۳ نیز وضعیت فعالیت‌های داوطلبانه را بر حسب متغیر حوزه تحصیلی با استفاده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه نشان می‌دهد.

جدول ۷. آزمون تی مستقل برای مقایسه تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه بر حسب جنسیت

نتیجه آزمون	سطح معنی‌داری	درجه آزادی	آماره t	سطح معنی‌داری آزمون همگنی واریانس	میانگین		متغیر
					زن	مرد	
رد	۰,۰۸	۲۶۵	۱,۰۳۲	۰,۴۵۲	۳,۶۷	۳,۵۵	فعالیت داوطلبانه آنلاین
قبول	۰,۰۱	۲۶۵	۲,۷۴۵	۰,۷۰۲	۳,۵۶	۳,۲۸	فعالیت داوطلبانه آفلاین (حضور)
قبول	۰,۰۰۲	۲۶۵	۲,۶۱۹	۰,۶۱۲	۳,۶۴	۳,۳۹	کل

همان‌طور که داده‌های جدول ۷ نشان می‌دهد، با توجه به این که سطح معنی‌داری آزمون برای فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین بیشتر از ۰,۰۵ است؛ در نتیجه میان تمایل دانشجویان مرد و زن برای انجام فعالیت داوطلبانه تفاوت معنی‌دار وجود ندارد. اما برای فعالیت داوطلبانه آفلاین چون سطح معنی‌داری آزمون کمتر از ۰,۰۵ است در نتیجه تفاوت معنی‌دار است که با توجه به میانگین بیشتر دانشجویان زن می‌توان گفت تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه آفلاین در دانشجویان زن بیشتر از دانشجویان مرد است. در مجموع نیز با توجه به آن که سطح معنی‌داری آزمون برای میانگین کلی تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه کمتر از

۰,۰۵ است، در نتیجه میان تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه در دانشجویان زن و مرد تفاوت معنی‌دار وجود دارد که در کل تمایل دانشجویان زن به انجام فعالیت داوطلبانه بیشتر از دانشجویان مرد است.

جدول ۸. آزمون تی مستقل برای مقایسه تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه بر حسب وضعیت تأهل

نتیجه آزمون	سطح معنی‌داری	درجه آزادی	آماره t	سطح معنی‌داری آزمون همگنی واریانس	میانگین		متغیر
					متأهل	مجرد	
قبول	۰,۰۲	۲۶۵	۲,۸۷۴	۰,۷۰۴	۳,۴۱	۳,۸۱	فعالیت داوطلبانه آنلاین
قبول	۰,۰۰	۲۶۵	۳,۸۱۲	۰,۶۲۱	۳,۰۲	۳,۸۲	فعالیت داوطلبانه آفلاین (حضور)
قبول	۰,۰۰	۲۶۵	۳,۰۷۵	۰,۴۹۰	۳,۱۴	۳,۹۰	کل

همان گونه که داده‌های جدول ۸ نشان می‌دهد، با توجه به این که سطح معنی‌داری آزمون برای همه موارد کمتر از ۰,۰۵ است در نتیجه می‌توان گفت تفاوت معنی‌داری میان میزان انجام فعالیت‌های داوطلبانه به صورت کلی و به صورت آنلاین و آفلاین بین افراد مجرد و متأهل وجود دارد و در همه موارد افراد مجرد تمایل بیشتری به انجام فعالیت‌های داوطلبانه دارند.

جدول ۹. آزمون تی مستقل برای مقایسه تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه بر حسب وضعیت شغلی

نتیجه آزمون	سطح معنی‌داری	درجه آزادی	آماره t	سطح معنی‌داری آزمون همگنی واریانس	میانگین		متغیر
					بیکار	شاغل	
رد	۰,۰۹	۲۶۵	۰,۹۴۲	۰,۵۶۳	۳,۵۵	۳,۶۷	فعالیت داوطلبانه آنلاین
قبول	۰,۰۰۱	۲۶۵	۳,۳۲۶	۰,۶۰۵	۳,۷۵	۳,۱۳	فعالیت داوطلبانه آفلاین (حضور)
قبول	۰,۰۰	۲۶۵	۳,۲۱۹	۰,۷۷۱	۳,۸۴	۳,۲	کل

مطابق با داده‌های جدول ۹ با توجه به این که سطح معنی‌داری آزمون برای فعالیت داوطلبانه آفلاین و میانگین کل فعالیت‌های داوطلبانه کمتر از ۰,۰۵ است؛ در نتیجه در این دو مورد تفاوت معنی‌داری میان تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه در دانشجویان شاغل و بیکار وجود دارد. با توجه به میانگین‌ها می‌توان گفت دانشجویان بیکار در مقایسه با دانشجویان شاغل تمایل بیشتری به انجام کار داوطلبانه دارند. همچنین داده‌ها نشان می‌دهد که در فعالیت‌های داوطلبانه آفلاین تفاوت بین این دو گروه معنی‌دار نیست.

جدول ۱۰. آزمون همبستگی اسپیرمن برای بررسی رابطه میان انجام فعالیت‌های داوطلبانه و مقطع تحصیلی

نتیجه آزمون	سطح معنی‌داری	ضریب همبستگی اسپیرمن	متغیر
رد	۰,۱۱	۰,۱۰۷	فعالیت داوطلبانه آنلاین
رد	۰,۲۵	۰,۰۹۸	فعالیت داوطلبانه آفلاین (حضور)
رد	۰,۴۷	۰,۰۸۴	کل

همان گونه که داده‌های جدول ۱۰ نشان می‌دهد، با توجه به این که سطح معنی‌داری آزمون برای همه موارد بالاتر از ۰,۰۵ است؛ در نتیجه می‌توان گفت رابطه معنی‌داری بین میزان تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه و مقطع تحصیلی دانشجویان وجود ندارد. به بیان دیگر، بالا بودن یا پایین بودن مقطع تحصیلی تأثیری بر میزان تمایل به انجام فعالیت داوطلبانه ندارد.

جدول ۱۱. آزمون تحلیل واریانس یک طرفه برای مقایسه تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه بر حسب حوزه تحصیلی

متغیر	سطح معنی‌داری آزمون همگنی واریانس	آماره F	سطح معنی‌داری	نتیجه آزمون
فعالیت داوطلبانه آنلاین	۰,۶۱۵	۲,۶۰۶	۰,۰۴	قبول
فعالیت داوطلبانه آفلاین (حضوری)	۰,۴۲۸	۳,۰۱۷	۰,۰۲	قبول
کل	۰,۵۱۹	۳,۱۹۴	۰,۰۰۱	قبول

همان طور که داده‌های جدول ۱۱ نشان می‌دهد، در همه موارد سطح معنی‌داری آزمون کمتر از ۰,۰۵ است؛ از این رو می‌توان نتیجه گرفت تفاوت معنی‌داری میان انجام فعالیت داوطلبانه بر حسب حوزه تحصیلی وجود دارد. اما برای آن که بدانیم تفاوت در بین کدام حوزه‌های تحصیلی معنی‌دار است، باید از آزمون‌های تعقیبی استفاده نمود. از این جهت، در پژوهش حاضر از آزمون کمترین تفاوت معنی‌داری توکی استفاده شد. این آزمون یکی از آزمون‌های تعقیبی است که برای مقایسه زوجی تفاوت میان گروه‌های مختلف به کار می‌رود (آذر و مؤمنی، ۱۳۹۵).

جدول ۱۲. آزمون تعقیبی توکی برای سنجش تفاوت میان تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه در حوزه‌های تحصیلی مختلف

متغیر	گروه‌ها	تفاوت میانگین‌ها	سطح معنی‌داری	نتیجه آزمون
فعالیت داوطلبانه آنلاین	فنی و مهندسی - هنر	۰,۹۷۸	۰,۰۴	قبول
	علوم انسانی و اجتماعی - فنی و مهندسی	۰,۸۵۷	۰,۰۵	
فعالیت داوطلبانه آفلاین (حضوری)	منابع طبیعی و دامپروری - علوم پایه	۰,۹۶۰	۰,۰۰۲	قبول
	هنر - فنی و مهندسی	۱,۰۰۲	۰,۰۰	
کل	علوم انسانی و اجتماعی - فنی و مهندسی	۰,۹۵۴	۰,۰۳	قبول
	هنر - فنی و مهندسی	۰,۷۵۵	۰,۰۰	
	منابع طبیعی و دامپروری - علوم پایه	۰,۸۸۳	۰,۰۱	

مطابق با داده‌های جدول ۱۲ در فعالیت داوطلبانه آنلاین بین حوزه فنی و مهندسی و هنر تفاوت معنی‌دار وجود دارد که حوزه مهندسی میانگین بیشتری را به دست آورده است. در فعالیت داوطلبانه آفلاین

بین حوزه‌های علوم انسانی و اجتماعی با حوزه فنی و مهندسی؛ حوزه منابع طبیعی و دامپروری با حوزه علوم پایه؛ و حوزه هنر با حوزه فنی و مهندسی تفاوت معنی‌دار وجود دارد. در این بخش حوزه‌های هنر، علوم انسانی و اجتماعی، و منابع طبیعی و دامپروری به ترتیب بالاترین میانگین‌ها را دارند. اما در مجموع فعالیت‌ها (میانگین کل) نیز، بین حوزه علوم انسانی و اجتماعی با حوزه فنی و مهندسی؛ حوزه هنر با حوزه فنی و مهندسی؛ و حوزه منابع طبیعی و دامپروری با حوزه علوم پایه تفاوت معنی‌دار وجود دارد. در این بخش در مجموع به ترتیب حوزه‌های علوم انسانی و اجتماعی، منابع طبیعی و دامپروری، و هنر بیشترین میانگین را دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

فعالیت داوطلبانه نوعی رفتار اجتماعی است که افراد بدون چشم‌داشت مادی در جهت اهداف و برنامه‌های اجتماعی، سازمانی یا گروهی فعالیت می‌کنند. پژوهش‌ها نشان داده فعالیت‌های داوطلبانه نقش مهمی در توسعه سیاسی، فرهنگی و اجتماعی جوامع دارند. از این رو، در بسیاری از کشورها سیاست‌های تشویقی زیادی برای جلب مشارکت مردم در این فعالیت‌ها اتخاذ می‌گردد (ویلدینگ^۱ و دیگران، ۲۰۰۶؛ چن، ۲۰۱۶). یکی از گروه‌هایی که از پتانسیل خوبی برای مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه برخوردار است، دانشجویان هستند. دانشجویان نیروهای جوان، متخصص و با انگیزه‌ای هستند که حضور آن‌ها در فعالیت‌های داوطلبانه می‌تواند مزایای زیادی برای سازمان‌ها و جوامع به همراه داشته باشد. البته حضور در فعالیت‌های داوطلبانه برای خود دانشجویان هم مزایایی چون کسب تجربه، افزایش یادگیری، بهبود رزومه کاری، افزایش احساس معنی‌داری و اثربخشی اجتماعی و مانند آن‌ها را دارد.

یکی از مسائلی که در پژوهش‌های پیشین کمتر به آن توجه شده است، بررسی دیدگاه و تمایل دانشجویان نسبت به انواع فعالیت‌های داوطلبانه است. شناخت و آگاهی از علایق و میزان تمایل دانشجویان به انواع فعالیت‌های داوطلبانه به سازمان‌ها کمک می‌کند که برنامه‌ریزی و مدیریت بهتری برای استفاده از آن‌ها بنمایند. از این رو، در پژوهش حاضر بررسی دیدگاه دانشجویان نسبت به فعالیت‌های داوطلبانه مورد توجه قرار گرفت؛ اما یکی دیگر مسائلی که در پژوهش‌ها به ویژه پژوهش‌های داخلی کمتر به آن توجه شده است، فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین است. وجه تمایز اصلی داوطلبی آنلاین با شکل سنتی آن در فرایند اجرای آن است که به صورت جزئی یا کامل از طریق محیط اینترنت قابل ارائه است (سیلوا، پرونکا و فریرا، ۲۰۱۸). در پژوهش حاضر به این مهم نیز توجه شد و دیدگاه دانشجویان درباره آن مورد بررسی قرار گرفت.

به طور کلی، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد، میانگین تمایل دانشجویان به انجام فعالیت‌های داوطلبانه بیشتر از حد متوسط است و دانشجویان تمایل بیشتری به انجام فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین در مقایسه با فعالیت‌های داوطلبانه آفلاین (حضوری) دارند. در پژوهش حاضر با بررسی متون و منابع مختلف، فعالیت‌های داوطلبانه به ده گروه دسته‌بندی شدند که یافته‌ها نشان داد، دانشجویان بیشتر به فعالیت‌های اجتماعی و مدنی، فرهنگی و هنری، آموزشی و زیست‌محیطی تمایل دارند. سازمان‌هایی که در این حیطه فعالیت می‌کنند می‌توانند از ظرفیت دانشجویان استفاده کنند. کمترین تمایل نیز مربوط به فعالیت‌های مراقبتی و امدادی بود. به نظر می‌رسد به دلیل دشواری انجام این فعالیت‌ها، تمایل به آن‌ها در میان دانشجویان کمتر است. البته این فعالیت‌ها تخصصی‌تر هستند و نیاز به آموزش نیز دارند از این جهت ممکن است تعداد کمتری به آن‌ها تمایل داشته باشند.

در پژوهش حاضر، به طور ویژه میزان تمایل دانشجویان به انجام فعالیت داوطلبانه برای کتابخانه‌ها نیز مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد، میانگین تمایل دانشجویان به انجام فعالیت‌های داوطلبانه به دو صورت آنلاین و آفلاین برای کتابخانه‌ها بیشتر از حد متوسط است. نکته قابل توجه این بود که میانگین تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه آفلاین (حضوری) برای کتابخانه بیشتر از فعالیت داوطلبانه آنلاین بود. این بدین معنی است که دانشجویان علاقمند هستند در محیط فیزیکی کتابخانه‌ها حضور داشته باشند که می‌تواند نشانه ملموس بودن و خوشایند بودن محیط کتابخانه‌ها برای دانشجویان باشد. بررسی اولویت دانشجویان برای انجام فعالیت داوطلبانه در میان انواع کتابخانه‌ها نشان داد؛ برای فعالیت داوطلبانه آنلاین، کتابخانه‌های عمومی، روستایی و دانشگاهی بالاترین اولویت را داشتند و برای فعالیت داوطلبانه آفلاین کتابخانه‌های عمومی، دانشگاهی و تخصصی اولویت بالاتری را داشتند. به نظر می‌رسد عواملی چون دوری و نزدیکی کتابخانه، وابستگی سازمانی کتابخانه، نحوه رفت و آمد و دسترسی به کتابخانه و نظایر آن بر انتخاب دانشجویان اثر دارند. کتابخانه‌هایی که شرایط مناسب برای حضور نیروهای داوطلبانه را ندارند باید سعی کنند بیشتر از داوطلبی آنلاین برای توسعه برنامه‌های خود بهره ببرند.

یکی دیگر از مواردی که در پژوهش حاضر مورد بررسی قرار گرفت بررسی رابطه میان متغیرهای جمعیت شناختی با تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه بود. بررسی رابطه جنسیت با تمایل به فعالیت داوطلبانه حاکی از آن بود، تمایل کلی دانشجویان زن به انجام فعالیت داوطلبانه بیشتر از دانشجویان مرد است. برای فعالیت‌های داوطلبانه آفلاین نیز دانشجویان زن میانگین بالاتری داشتند، یعنی دانشجویان زن نسبت به مرد تمایل بیشتری به فعالیت‌های حضوری دارند. واترز و بورتی (۲۰۱۲) نیز در پژوهش خود به تمایل بیشتر زن‌ها به انجام فعالیت داوطلبانه اشاره کردند. بررسی رابطه میان وضعیت تأهل و تمایل به فعالیت داوطلبانه

نیز نشان داد، افراد مجرد تمایل بیشتری به کار داوطلبانه دارند که با توجه به این که افراد مجرد فرصت بیشتری دارند، این نتیجه قابل انتظار بود. بررسی رابطه میان مقطع تحصیلی و تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه نیز حاکی از آن بود که رابطه معنی‌داری بین میزان تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه و مقطع تحصیلی دانشجویان وجود ندارد. به بیان دیگر، بالا بودن یا پایین بودن مقطع تحصیلی تأثیری بر میزان تمایل به انجام فعالیت داوطلبانه ندارد بلکه احتمالاً عوامل دیگری مانند علایق، انگیزه‌ها، داشتن فرصت کافی و مانند آن‌ها بر فعالیت داوطلبانه اثر دارند. در نهایت، بررسی رابطه میان حوزه‌های تحصیلی دانشجویان و تمایل به انجام فعالیت داوطلبانه نیز گویای وجود تفاوت معنی‌دار میان انجام فعالیت داوطلبانه بر حسب حوزه تحصیلی بود. حوزه‌های فنی و مهندسی بیشتر تمایل به انجام فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین دارند و گروه‌های هنر، علوم انسانی و اجتماعی نیز بیشتر تمایل به کار داوطلبانه آفلاین (حضوری) دارند. در مجموع نیز حوزه‌های علوم انسانی و اجتماعی، منابع طبیعی و دامپروری و هنر بیشترین تمایل را برای انجام کار داوطلبانه داشتند. به نظر می‌رسد ماهیت رشته‌ها بر تمایل افراد به کار داوطلبانه تأثیرگذار است.

به طور کلی، بررسی فعالیت‌های داوطلبانه در میان دانشجویان به عنوان یکی از گروه‌های اجتماعی مؤثر در سطح جامعه؛ پرداختن به فعالیت داوطلبانه آنلاین در کنار فعالیت داوطلبانه آفلاین یا حضوری؛ و تأکید بر فعالیت‌های داوطلبانه در کتابخانه‌ها از نوآوری‌های پژوهش حاضر بود که می‌تواند به برنامه‌ریزی بهتر برای این حوزه و نیز توسعه دانش نظری این حوزه کمک نماید. با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر پیشنهاد می‌شود، سازمان‌ها به ویژه کتابخانه‌ها از ظرفیت دانشجویان به عنوان نیروهای داوطلب بهره ببرند. به ویژه سازمان‌هایی مانند کتابخانه‌ها که هم دچار کمبود بودجه و نیروی انسانی هستند و هم طیف وسیعی از خدمات را ارائه می‌دهند باید تلاش بیشتری برای جذب نیروهای داوطلب از میان دانشجویان بکنند. همچنین توصیه می‌شود در برنامه‌ها و فعالیت‌هایی که امکان ارائه آن‌ها در فضای مجازی وجود دارد از داوطلبان آنلاین استفاده شود. داوطلبی آنلاین امکان استفاده از نیروهای داوطلب بیشتری را فراهم می‌کند و چالش‌های کمتری را نیز برای سازمان به همراه دارد. این مهم به ویژه برای کتابخانه‌های روستایی و سیار که نیروهای داوطلب کمتری می‌توانند در آن‌ها حضور فیزیکی داشته باشند از اهمیت بیشتری برخوردار است. با توجه به اهمیت موضوع، پیشنهاد‌های زیر برای انجام پژوهش‌های بیشتر ارائه می‌گردد:

- مقایسه داوطلبی آفلاین و آنلاین در میان دانشجویان دیگر دانشگاه‌ها
- شناسایی و امکان‌سنجی استفاده از فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین برای انواع کتابخانه‌های عمومی، دانشگاهی، تخصصی، روستایی، سیار و کودکان.
- شناسایی و امکان‌سنجی استفاده از فعالیت‌های داوطلبانه آنلاین برای موزه‌ها و مراکز آرشیوی.

سیاسگزاری

از دانشجویان گرامی دانشگاه سمنان که در گردآوری داده‌های پژوهش حاضر مشارکت داشتند سپاسگزاری می‌شود.

منابع

- آذر، عادل؛ مؤمنی، منصور (۱۳۹۵). *آمار و کاربرد آن در مدیریت (جلد اول)*. تهران: انتشارات سمت.
- سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس؛ حجازی، الهه (۱۴۰۱). روش تحقیق در علوم رفتاری. تهران: نشر آگه.
- سهیلی، فرامرز؛ محمدی، مریم؛ خاصه، علی اکبر؛ شهبازی، مه‌ری (۱۴۰۰). تحلیل عوامل مؤثر بر فعالیت‌های داوطلبانه با تأکید بر مدل مفهومی Oh (۲۰۱۷): مطالعه موردی در کتابخانه‌های عمومی شهرستان کرمانشاه. *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۱(۲)، ۲۶۹-۲۹۰.
- شهریاری، امیرعطا؛ سالاری، محمود؛ بهزادی، حسن (۱۳۹۴). بررسی عوامل مؤثر بر وقف کتاب به سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۸(۴)، ۷۵-۹۸.
- فعالیت داوطلبانه چیست؟ (۱۳۸۰). *نشریه پیام یونسکو*، ۳۷۲، ۲۱. قابل دسترس در: <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/downloadpdf?name=noormags->
- مرجانی، سیدعباس؛ زارعی، عاطفه؛ بیات، بهروز (۱۴۰۰). شناسایی عوامل و مؤلفه‌های مؤثر بر فعالیت‌های داوطلبانه در کتابخانه‌های ایران با ارائه الگوی نظری. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۲۳(۴)، ۳۰-۵.
- منصوری، علی؛ سلیمیان ریزی، ملیحه (۱۳۹۸). بررسی عوامل مؤثر بر جذب و مشارکت خیرین مدرسه‌ساز. *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات*، ۱۱(۲)، ۱۹-۳۲.

References

- Ackermann, K., & Manatschal, A. (2018). Online volunteering as a means to overcome unequal participation? The profile of online and offline volunteers compared. *The New Media and Society*, 1-20.
- Amichai-Hamburger, Y. (2008) Potential and promise of online volunteering. *Computers in Human Behavior*, 24, 544-562.
- Azar, A., & Momeni, M. (2016). *Statistics and its application in management (Vol.1)*. Tehran: SAMT. (in Persian)
- Baruch, A., May, A., & Yu, D. (2016). The motivations, enablers and barriers for voluntary participation in an online crowdsourcing platform. *Computers in Human Behavior*, 64, 923-931.
- Bowman, W. (2009). The economic value of volunteers to nonprofit organizations. *Nonprofit Management and Leadership*, 19(4), 491-506.
- Brown, E. (1999). Assessing the value of volunteer activity. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 28(1), 3-17.
- Cattan, M., Hogg, E., & Hardill, I. (2011). Improving quality of life in ageing populations: What can volunteering do? *Maturitas*, 70(4), 328-332.

- Chen, L. K. (2016). Benefits and dynamics of learning gained through volunteering: A qualitative exploration guided by seniors' self-defined successful aging. *Educational Gerontology*, 42(3), 220–230.
- Cox, J., Youg-oh, E., Simmons, B., Graham, G., Greenhill, A., Lintott, C., Master, K., & Woodcock, J. (2018). Doing well online: the changing relationships between motivations, activity, and retention among online volunteers. *Non-profit and Voluntary Sector Quarterly*, 1-18.
- Cravens, J. (2006). Involving international online volunteers: Factors for success, organizational benefits, and new view of community. *The International Journal of Volunteer Administration*, 24(1), 15-23.
- Cravens, J. (2000). Virtual volunteering: online volunteers providing assistance to human service agencies. *Journal of Technology in Human Services*, 17(2,3), 119-136.
- Earl, J., & Kimport, K. (2011). *Digitally enabled social change: Activism in the internet age*. Cambridge, Massachusetts: The Mit Press.
- Gallo, E. M. (2010). A year in volunteering at the library. *Young adult library service*.
- Greenfield, E. A., & Marks, N. F. (2004). Formal volunteering as a protective factor for older adults' psychological well-being. *The Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 59(5), 258-264.
- Hoerning, B. (2017). The importance of volunteer work for successful children's and adult literacy programs in US public libraries – a view from outside. Paper presented at: *IFLA WLIC 2017 – Wroclaw, Poland – Libraries. Solidarity. Society*. In Session 138 - Literacy and Reading, Libraries for Children and Young Adults, Public Libraries and School Libraries.
- Hustinx, L., Cnaan, R. A., & Handy, F. (2010). Navigating theories of volunteering: A hybrid map for a complex phenomenon. *Journal for the Theory of Social Behavior*, 40(4), 410-434.
- Ihm, J. (2017). Classifying and relating different types of online and offline volunteering. *VOLUNTAS*, 28(1).
- Johnson, A. (2018). Helping hands: librarians connect kids with volunteer opportunities. Available at: <http://american magazine.org> (last access Jun 2022).
- Keleman, M., Mangan, A., & Moffat, S. (2017). More than a little act of kindness? Toward a typology of volunteering as unpaid work. *Sciology*, 51(6), 1-18.
- Khari, C., & Sinha, S. (2020). Organizational spirituality and employee volunteering: a study of mediating variables. *Vision*. (last access Nov.2022)
- Lewis, L. K. (2013). *An introduction to volunteers*. In M. W. Kramer, L. K. Lewis, & L. M. Gossett (Eds.), *Volunteering and communication* (pp. 1–22). New York: Peter Lang Publishing Inc.
- Liu, H. K., Harrison Y. D., & Lai, J. J. (2016). *Online and virtual volunteering*. In: Smith DH, Stebbins RA, Grotz J, editors. *The Palgrave handbook of volunteering, civic participation, and nonprofit associations*. London: Palgrave Macmillan. 290-310.

- Mabi, M. (2018). Public libraries serving immigrant communities in Canada. *The Canadian Journal of Information and Library Science*, 42(3,4), 192-207.
- Mansouri, A., & Solymanian Rizi, M. (2019). Investigating the factors affecting the attraction and participation of school benefactors. *Library and Information Science Studies*, 11(2), 19-32. (in Persian)
- Marjani, A., Zareei, A., & Bayat, B. (2021). Identifying factors and components affecting voluntary activities in Iranian libraries by presenting a theoretical model. *Library and Information Science*, 23(4), 5-30. (in Persian)
- Milbourn, B., Black, M. H., & Buchanan, A. (2019). Why people leave community service organizations: A mixed methods study. *VOLUNTAS*, 30, 272-281.
- Peng, Y. P., & Chuang, P. H. (2020). A competency model for volunteer storytellers in public libraries. *Libri*, 70(1). (last access Nov.2022).
- Penner, L. A. (2002). Dispositional and organizational influences on sustained volunteerism: An Interactionist perspective. *Journal of Social Issues*, 58(3), 447-467.
- Pyati, A. K., & Kamal, A. M. (2012). NGO-Developed Libraries in India: Impacts, Models, and New Possibilities. *Published Online*. DOI: <https://doi.org/10.1515/libri-2012-0023>.
- Sarmad, Z., Bazargan, A., & Hejazi, E. (2022). *Research method in behavior sciences*. Tehran: Nashr -e- Agah. (in Persian)
- Sawant, S. (2018). Role of NGOs in library development in India. Paper presented at: *IFLA WLIC 2018*, Kuala Lumpur, Malaysia, transform Libraries, transform Societies in Session 153 - Poster Session.
- Seddighi, H., & Salmani, I. (2018). Online volunteering, a way to reduce health Inequalities: a review study. *Journal of Community Health Research*, 7(4), 256-264.
- Shahriyari, A. A., Salari, M., & Behzadi, H. (2015). Investigating the factors affecting the endowment of books to the organization of libraries, Museums, and Astan Quds Razavi document center. *Library and Information science*, 18(4), 75-98. (in Persian)
- Silva, F., Proenca, T., & Ferreira, M. R. (2018). Volunteer's perspective on online volunteering— a qualitative approach. *International Review on Public and Non-profit Marketing*, 15, 531-552.
- Soheili, F., Mohammadi, M., Khaseh, A. K., & Shahbazi, M. (2021). Analysis of Factors Affecting Voluntary Activities with Emphasis on the Conceptual Model of Oh (2017): a Case Study in Public Libraries of Kermanshah Province. *Library and Information Research*, 11(2), 269-290. (in Persian)
- Surowiecki, J. (2005). *The wisdom of crowds*. New York: Knopf Doubleday Publishing Group.
- United Nations Volunteers. (2015). State of the world's volunteerism report.
- Urban Institute (2004). *Volnnteer Maaannnnnn Ciiiii iy in mmrri'' s Ciiiii ties ddd Congregations: A Briefing Report*. The Urban Institute, Washington, DC.
- Volunteering, W. A. (2015). *Economic, social and cultural value of volunteering to Western Australia*. Perth: Volunteering WA.
- Warburton, J. (2010). Volunteering as a productive ageing activity: Evidence from Australia. *China Journal of Social Work*, 3(2-3), 301-312.

- Warburton, J., Paynter, J., & Petriwskyj, A. (2007). Volunteering as a productive aging activity: Incentives and barriers to volunteering by Australian seniors. *Journal of Applied Gerontology*, 26(4), 333.
- Waters, R. D., & Bortree, D. S. (2012). Improving volunteer retention efforts in public library systems. How communication and inclusion impact female and male volunteer differently. *International Journal of Non-profit and sector marketing*, 17, 92-107.
- What is volunteering activities? (2001). *Journal of UNESCO Message*, 372, available at: <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/downloadpdf?name=noormags-AA%D8%9F-> (last access Jun 2022). (in Persian)
- Wilding, K., Clark, J., Griffith, M., Jochum, V., & Wainwright, S. (2006). The UK Voluntary Sector Almanac 2006: The State of the Sector. Available at: www.mcvp14vol.org.uk/uploaded_files/NCVO/Research/AlmanacSummary2006.pdf (last accessed Jun 2022).

